

EcologieWerkt

Nader Onderzoek Beschermde soorten Wet natuurbescherming Vrijburgschool Uitgeest

Rapport

Nader Onderzoek Beschermde soorten Wet natuurbescherming

Locatie	:	Vrijburgschool, Niesvenstraat 2, Uitgeest
Datum	:	9 oktober 2023
Ecoloog	:	R. Eisenga
Email	:	Ruurd@ecologiewerkt.nl www.ecologiewerkt.nl
Telefoon	:	M 06 418 264 15
Opdrachtgever	:	Gemeente Uitgeest Middelweg 28 1911 EG Uitgeest t.a.v. J. Francke

© EcologieWerkt: Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Uitgeest is in voorjaar, zomer en najaar van 2023 nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan het plangebied de Vrijburgschool, Niesvenstraat 2, Uitgeest. De voorgenomen plannen voorzien in het slopen van de bestaande voormalige basisschool vervolgens zal het terrein opnieuw ontwikkeld worden.

Het nader onderzoek spitst zich toe op verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten vleermuizen.

Deze samenvatting beschrijft de belangrijkste resultaten en conclusies van het onderzoek. Voor de volledigheid verwijzen wij u ook naar hoofdstuk 5 Conclusie en aanbevelingen.

Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar/zomer zijn vier verschillende soorten vleermuizen waargenomen: de Rosse vleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Het betrof vaak langs vliegende exemplaren of individuen die voor korte tijd foeragerend aanwezig rondom het pand. Er is worden geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Het pand heeft geen functie als zomer- en/of kraamverblijf.

In het najaar werden minder exemplaren waargenomen van de Gewone dwergvleermuis, een enkele twee keer een Ruige dwergvleermuis en één keer een Laatvlieger, de laatste twee steeds passerend. Bij het eerste najaarsbezoek was er zeer sporadisch sprake van een sociaal geluid wat kan duiden op een paarverblijf. Het sociale geluid was echter steeds in de vlucht en de aanwezigheid van vleermuizen steeds maar kort. Er werd niet herhaaldelijk geroepen, ook niet vanuit een vast paarverblijf. Tijdens het tweede bezoek werden maar enkele Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Sociaal geluid wordt enkele keren waargenomen, steeds in de vlucht. Dit duidt op een baltsvlucht. Echter wordt dit geluid niet geïsoleerd gehoord vanuit het plangebied, wat op een paarverblijf kan duiden. Hierdoor kan worden uitgesloten dat het plangebied een functie heeft als paarverblijf. Zwermende dieren zijn ook niet waargenomen waardoor ook kan worden uitgesloten dat het plangebied een functie heeft als (massa)winterverblijf.

Tussen de bomen ten zuiden van het plangebied wordt tijdens de voorjaarsrondes door drie Gewone dwergvleermuizen gefoerageerd tijdens het eerste uur na zonsondergang. Daarna is het daar (en elders in het plangebied) stil, ook 's morgens voor zonsopkomst en tijdens de bezoeken in het najaar is hier nauwelijks activiteit. Dit maakt dat deze bomengroep, noch elders in het plangebied, geen essentieel foerageergebied is voor Gewone dwergvleermuizen, noch voor andere soorten.

Het pand ligt vrij in de omgeving en maakt geen onderdeel uit van een lijnelement. De aanwezigheid van een vliegroute kan worden uitgesloten.

Door de werkzaamheden worden in of nabij het plangebied geen functies voor vleermuizen verstoord of vernield. Er is geen ontheffing van de wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

1. Inhoudsopgave

2.	Inleiding	5
2.1	Aanleiding	5
2.2	Doel van het onderzoek	5
2.3	Leeswijzer	5
3.	Opzet van het onderzoek	6
3.1	Onderzoeksgebied	6
3.2	Onderzoeksmethodiek Vleermuizen	6
4.	Resultaten	9
4.1	Resultaten Vleermuis	9
5.	Conclusie	11
5.1	Vleermuizen	11
6.	Literatuur en bronvermelding	12
	Bijlage I Aanbevelingen natuurvriendelijk bouwen	13

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

Er bestaan plannen de locatie de Vrijburgschool, Niesvenstraat 2 te Uitgeest her in te richten. Uitgeest ligt in de provincie Noord-Holland. De bebouwing in het plangebied zal worden gesloopt en het terrein zal opnieuw ontwikkeld worden.

Uit de door EcologieWerkt op 25 mei 2023 uitgevoerd veldbezoek voor een Ecologische QuickScan (dd. 05-06-2023 kenmerk 185) blijkt dat het plangebied mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. Enkele muren hebben open stootvoegen waardoor de achterliggende spouw bereikt kan worden. Hierdoor zijn er openingen die geschikt zijn voor gebouwbewonende vleermuizen.

Voordat een ruimtelijke ingreep uitgevoerd kan worden, moet bepaald worden of de uitvoering invloed kan hebben op beschermde soorten. Hiervoor is het noodzakelijk te bepalen of er sprake is van de aanwezigheid van beschermde soorten in, of in de nabijheid van het plangebied. In dit kader is een onderzoek opgestart om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming. Het onderhavige rapport beschrijft de bevindingen en conclusie van dit nader onderzoek.

2.2 Doel van het onderzoek

Het doel is nader te onderzoeken of:

- in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden verblijfplaatsen of nesten van beschermde soorten aanwezig zijn;
- de ingreep een effect heeft op de mogelijk aanwezige beschermde soorten;
- er maatregelen nodig zijn om een negatief effect op beschermde soorten te voorkomen of te verzachten;
- ontheffing van de Wet natuurbescherming benodigd is.

2.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de aanleiding en het doel van het onderzoek besproken en in hoofdstuk 3 wordt het onderzoeksgebied en de gebruikte methodiek behandeld. Vervolgens worden de resultaten in hoofdstuk 4 uiteengezet. In hoofdstuk 5 is de effectbepaling en de conclusie weergegeven waarbij de resultaten van het nader onderzoek worden gespiegeld aan de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. Tot slot wordt een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd. In bijlage I worden suggesties gegeven voor natuurvriendelijk bouwen.

3. Opzet van het onderzoek

3.1 Onderzoeksgebied

Het plangebied (figuur 1) bestaat uit een voormalige basisschool uit 1968 van één verdieping met een plat bitumen dak (foto voorblad). Dit pand heeft op een klein aantal plekken openingen in de gevel in de vorm van open stootvoegen die toegang geven tot de spouw. Dit geeft mogelijkheden als verblijfplaats van gebouwbewonende vleermuizen.

Figuur 1: In rode kader het plangebied met het onderzochte pand in de omgeving (foto: www.satellietdataportaal.nl)

3.2 Onderzoeksmethodiek Vleermuizen

Bij het uitvoeren van dit onderzoek naar het voorkomen van beschermde vleermuissoorten en de functionaliteit van het leefgebied is gewerkt volgens de richtlijnen die zijn opgesteld door de provincies (Kennisdocumenten, BIJ12) en het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2021).

Het vleermuisonderzoek heeft plaats gevonden met behulp van batdetectors met opnameapparatuur waarmee het mogelijk is de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar te maken. In de avond en de vroege ochtend, wanneer vleermuizen het meest actief zijn, kunnen daarmee verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden binnen een plangebied of een landschap worden vastgesteld.

Om ook de aanwezigheid van Laatvlieger aan te tonen dan wel uit te sluiten zijn in het voorjaar (onderzoek naar zomer- en kraamverblijven) drie veldbezoeken uitgevoerd. In het najaar (onderzoek naar winter- en paarverblijven) zijn twee veldbezoeken gebracht aan het plangebied. Een overzicht van de veldbezoeken is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Veldbezoeken vleermuizen en weersomstandigheden

(bron: buienradar.nl)

Bezoek	Datum	Tijd	Zonsondergang/ opgang	Weersomstandigheden	Aantal onderzoekers
1	31-05-2023	21:52 tot 00:00	21:52	Droog, 12°, wind 3bft NO, bewolkt	2
2	01-06-2023	03:15 tot 05:24	05:24	Droog, 12°, wind 2bft NO, bewolkt	2
3	28-06-2023	22:08 tot 00:08	22:08	Droog 19°, wind 1bft Z, bewolkt	2
4	30-08-2023	21:34 tot 23:34	20:34	Droog, 14°, wind 1bft W, bewolkt	1
5	20-09-2023	23:09 tot 01:09	19:45	Droog, 22°, wind 3bft Z, half bewolkt	1

De onderzoeksinspanning is bepaald aan de hand van de uitkomst van de door EcologieWerkt uitgevoerde QuickScan (05-06-2023 kenmerk 185). Hieruit is gebleken dat enkele muren open stootvoegen hebben waardoor de achterliggende spouw bereikt kan worden. Dit is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. De focus van het onderzoek heeft gelegen op de in figuur 2 met geel aangegeven mogelijkheden voor vleermuizen.

Figuur 2: In geel de locaties van het pand met open stootvoegen die potentieel geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen bevatten

Het vleermuisprotocol stelt dat in het donker 75% van het onderzoeksgebied te overzien moet zijn, anders moet een extra waarnemer worden ingezet totdat hier wel aan voldaan is. Op basis hiervan is de onderzoeksinspanning bepaald. Hierbij zijn strategische locaties (figuur 3) bepaald om zodoende voldoende zicht over het onderzoeksgebied te krijgen. Zodat tijdens ieder veldbezoek op alle potentiële verblijfplaatsen zicht was en opnames zijn gemaakt. Alle potentiële verblijfplaatsen zijn voor 100% zichtbaar geweest.

Figuur 3: Paarse sterren geven de positie van de twee waarnemers weer bij onderzoek naar zomer- en kraamverblijven

De looproutes voor het najaarsonderzoek (figuur 4) gaan langs het hele gebouw, waarbij de standplaats en dus de focus lag op de mogelijke geschikte verblijfplaatsen die in geel zijn aangegeven. Hier is steeds gedurende een langere periode gepost teneinde mogelijke winter- en paarverblijven vast te kunnen stellen of uit te sluiten.

Figuur 4: Paarse lijn de looproute van de waarnemer naar paar- en winterverblijven

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de veldbezoeken besproken worden. De bijzonderheden van de bezoeken worden besproken om zo een compleet beeld te schetsen van de situatie in het plangebied.

4.1 Resultaten Vleermuis

De zicht- en audio waarnemingen van de uitgevoerde bezoeken worden hieronder per bezoek uiteengezet. De onderzochte vleermuissoorten en bijbehorende functies zijn weergegeven in tabel 2. Er zijn (vrijwel) geen kraamverblijven van de Ruige Dwergvleermuis bekend in Nederland, de vrouwtjes van deze soort trekken naar Oost-Europa voor de kraamperiode. Om deze reden hoeft dit niet onderzocht te worden.

Tabel 2: Overzicht van de onderzochte functies (blauw) per vleermuissoort

Soort / functie	Zomer	Kraam	Paar	Winter
Gewone dwergvleermuis				
Ruige dwergvleermuis				
Kleine dwergvleermuis				
Laatvlieger				

Bezoek 1 *Avondbezoek zomer- en kraamverblijf*

De eerste twee Gewone dwergvleermuizen worden langs vliegend waargenomen om 22:20 en 22:24. Het eerste uur wordt er door een drietal Gewone dwergvleermuizen gefoerageerd rondom de school met een nadruk op de bomen ten zuiden van het schoolgebouw, na dit eerste uur is er steeds minder activiteit. Tijdens dit bezoek wordt ook één keer een Rosse vleermuis en één keer een Ruige dwergvleermuis waargenomen. Er worden geen uitvliegers gezien.

Bezoek 2 *Ochtendbezoek zomer- en kraamverblijf*

Het eerste uur vliegt af en toe een Gewone dwergvleermuis voorbij. Om 04:18 wordt een Rosse vleermuis waargenomen. Het laatste uur is er nog maar één waarneming van een Gewone dwergvleermuis. De laatste waarneming door de noordelijk gepositioneerde waarnemer is om 04:25, de andere waarnemer heeft nog een waarneming van de Gewone dwergvleermuis om 04:52. Geen andere soorten. Geen invliegende exemplaren.

Bezoek 3 *Avondbezoek zomer- en kraamverblijf*

Eerste waarneming betreft een passerende Gewone dwergvleermuis om 22:31, al snel gevolgd door een passerende Laatvlieger om 22:34. Om 22:55 wordt nog een keer een Laatvlieger gehoord. Rondom de bomen ten zuiden van het schoolgebouw zijn gedurende een periode van 30 minuten maximaal drie Gewone dwergvleermuizen actief. Er worden geen uitvliegende dieren waargenomen.

Bezoek 4: Winter- en paarverblijven

Er wordt slechts één soort vleermuis waargenomen. Het eerste uur wordt er af en toe een Gewone dwergvleermuis kort foeragerend of passerend gehoord. Pas in het tweede uur met sociaal geluid. Sociaal geluid wordt dan enkele keren waargenomen, steeds in de vlucht. Dit duidt op een baltsvlucht. Echter wordt dit geluid niet geïsoleerd gehoord vanuit het plangebied, wat op een paarverblijf kan duiden. Paarverblijven zijn niet waargenomen.

Bezoek 5: Winter- en paarverblijven

Bij aankomst wordt er direct sociaal geluid in de vlucht waargenomen. Daarna is het 20 minuten lang stil. Om 22:34 wordt een Ruige dwergvleermuis gehoord, zonder sociaal geluid. Eén Gewone dwergvleermuis foerageert met sociaal geluid rondom de bomen ten zuiden van het schoolgebouw. Dit duidt op een baltsvlucht. Echter wordt dit geluid niet geïsoleerd gehoord vanuit het plangebied, wat op een paarverblijf kan duiden. Op de valreep wordt om 01:03 nog een passerende Laatvlieger gehoord. Paarverblijven zijn niet waargenomen.

Algemene functie van het plangebied voor vleermuizen

Door de vijf veldbezoeken is een beeld ontstaan hoe vleermuizen de omgeving van het plangebied gebruiken. Het plangebied heeft geen functie voor vleermuizen. Tussen de bomen ten zuiden van het plangebied wordt tijdens de voorjaarsrondes door drie Gewone dwergvleermuizen gefoerageerd tijdens het eerste uur na zonsondergang. Daarna is het daar stil, ook 's morgens voor zonsopkomst en tijdens de bezoeken in het najaar is hier nauwelijks activiteit. Dit maakt dat deze bomengroep, noch elders in het plangebied, geen essentieel foerageergebied is voor Gewone dwergvleermuizen, noch voor andere soorten.

Het pand ligt vrij in de omgeving en maakt geen onderdeel uit van een lijnelement. De aanwezigheid van een vliegroute kan worden uitgesloten.

Door de werkzaamheden worden in of nabij het plangebied geen functies voor vleermuizen verstoord of vernield. Er is geen ontheffing van de wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

5. Conclusie

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek getoetst aan de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming (Wnb). Op die manier wordt bepaald of het noodzakelijk is een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

5.1 Vleermuizen

Hieronder wordt per functie die een gebied kan vervullen voor vleermuizen of er een ontheffing noodzakelijk is. Het gaat om de functies; verblijfplaatsen (zomer-, kraam-, paar-, of winterverblijven), vliegroute en essentieel foerageergebied.

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Het plangebied is tevens geen essentieel foerageergebied. Ook maakt het plangebied geen onderdeel uit van een lijnelement. Voor vleermuizen is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Een overzicht van de vleermuis bevindingen is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 3: Overzicht van de functies van het plangebied voor vleermuizen

Soort	Zomer	Kraam	Paar	Winter	foerageergebied
Gewone dwergvleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee, niet essentieel
Ruige dwergvleermuis	Nee		Nee	Nee	Nee
Kleine dwergvleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Laatvlieger	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee

Verblijfplaatsen

In artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb is opgenomen dat het verboden is voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van o.a. vleermuizen te beschadigen of te vernielen. Tevens is het verboden dieren opzettelijk te verstoren. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Ook is er geen sprake van essentieel foerageergebied. Er is geen sprake van een lijnelement.

Er is geen ontheffing voor vleermuizen nodig om de voorgenomen werkzaamheden uit te kunnen voeren.

6. Literatuur en bronvermelding

Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten - Natuurbescherming, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht

Broekhuizen, S. e.a., 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren.

Diets, C., Kiefer, A, 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Internetbronnen

www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.sovon.nl

www.vogelbescherming.nl

www.bij12.nl

www.waarneming.nl

Bijlage I Aanbevelingen natuurvriendelijk bouwen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming geven wij in relatie tot de voorgenomen ontwikkelingen de volgende aanbevelingen met als doel de ecologische structuren in de omgeving te versterken.

Vleermuizen

Nieuwbouw

Spouwmuren zijn uitermate geschikt voor vleermuizen. Geschikte permanente verblijfplaatsen kunnen worden gecreëerd door bij de nieuwbouw een spouwmuur te realiseren van ten minste 2 centimeter diep. Invliegopeningen in de vorm van open stootvoegen van 1,5 tot 2 cm breed geven dwergvleermuizen toegang tot de spouwmuur. Laatvliegers hebben wat meer ruimte nodig om in te vliegen, namelijk tussen de 1,8 en 2 centimeter. Bij het gebruik van isolatie aan de binnengevel is het noodzakelijk ervoor te zorgen dat er kunststof gaas wordt aangebracht met een maaswijdte van 3 tot 10 millimeter om vleermuizen de mogelijkheid te bieden te zich vast te klampen. De stootvoegen moeten zich op ten minste 3 meter hoogte bevinden en niet boven ramen of deuren geplaatst.

Als het niet gewenst is dat vleermuizen zich vrij door de spouwmuur bewegen, is het in metselen van vleermuisstenen een goed alternatief. De ruimte in een inmetzelsteen is beperkt. Het is dan ook raadzaam inmetzelstenen te koppelen zodat een grotere verblijfplaats ontstaat.

Renovatie

Als een bestaande spouwmuur wordt geïsoleerd blijft er vaak te weinig ruimte over om nog te kunnen functioneren als potentiële verblijfplaats voor vleermuizen. Het is dan nog wel mogelijk in metselstenen aan te brengen tussen het binnen- en buitenblad van de spouwmuur.

Boeiboorden of gevelbetimmering kan ook een verblijfplaats bieden aan vleermuizen. Door een opening van 2,5 centimeter vrij te houden tussen de gevel en de betimmering wordt een potentiële verblijfplaats gerealiseerd. Het is belangrijk dat de vleermuizen grip hebben, dus de wand moet ruw zijn.

Gierzwaluw

Voor gierzwaluwen kan onder andere gebruik gemaakt worden van inmetselfkasten in de gevel en nestpannen op het dak. De neststenen kunnen zowel zichtbaar als onzichtbaar in de gevel worden verwerkt.

Bij het aanbrengen van neststenen in de gevel is het van belang rekening te houden met de mate van opwarming van de neststenen. De neststenen moeten bij voorkeur in noordelijk of oostelijk gerichte gevels worden aangebracht of onder de schaduw van een overstek.

Ook in nestpannen op het dak kan de temperatuur snel oplopen. Deze moeten onder geen beding op zuidelijk of westelijk gerichte daken worden gelegd. De kans is groot dat de jongen dit niet overleven. Zeker als de daken zijn geïsoleerd, kan warmte niet meer ontsnappen en is oververhitting een reëel gevaar. Gaten in overstekken en dakgootomlijstingen bieden goede mogelijkheden voor gierzwaluwen om te nestelen. De temperatuur is dit soort betimmeringen is beter gereguleerd en het is goed aan te vliegen door de soort.

Huismus

Voor huismussen kan heel gemakkelijk nestruimte worden gerealiseerd door het (ver)plaatsen van vogelschroot tot onder de derde rij dakpannen. Op deze manier wordt voldaan aan het Bouwbesluit, maar blijft het dak beschikbaar voor de huismus. Bij huismussen moet rekening worden gehouden met de eisen die de soort stelt aan zijn omgeving. Om te kunnen functioneren als broedlocatie moet op zeer korte afstand voldoende dekking en voedsel aanwezig zijn in de vorm van inheemse bomen en planten. Soorten als liguster, lijsterbes, sleedoorn, meidoorn en vlier zijn hier heel geschikt voor.

Insectenhôtels

Door insectenhôtels te plaatsen in een voedselrijke omgeving met veel inheemse bloemen kunnen insecten worden gelokt. Het is van belang om goed te letten op de grootte en diepte van het insectenhôtel en deze te plaatsen op een zonnige plek om deze succesvol te laten zijn. Een insectenhôtel kan de diversiteit lokaal vergroten en de insecten vormen een goede voedselbron voor vogels en vleermuizen.

Checklist groen bouwen

Verstedelijking draagt bij aan het verlies van biodiversiteit, maar de bouw biedt ook kansen. Voor sommige dieren zijn onze steden en dorpen zelfs het belangrijkste leefgebied. Daar kan iedereen een steentje aan bijdragen.

Met de Checklist Groen Bouwen kan iedere bouwonderneming, architect of projectontwikkelaar zijn projecten en ontwerpen natuurvriendelijker maken. Het beantwoorden van enkele simpele ja/nee vragen leidt tot eenvoudige soortbeschermingsmaatregelen.

Kijk voor meer informatie op:
www.checklistgroenbouwen.nl
www.bouwnatuurinclusief.nl